

СТАНОВИЩЕ

от доц. Евгения Кунчева Димитрова, д.м.

Медицински университет – Плевен, Факултет „Здравни грижи”,
катедра „Сестрински терапевтични грижи”

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'
професионално направление 7.4 „Обществено здраве”
научна специалност „Управление на здравните грижи”

Автор: ас. Красимира Славова Стамова

Форма на докторантурата: самостоятелна подготовка

Катедра: „Здравни грижи”, ФОЗ, МУ - Варна

**Тема: ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ОПТИМИЗИРАНЕ НА СЕСТРИНСКИТЕ ГРИЖИ
ПРИ ПАЦИЕНТИ НА ХЕМОДИАЛИЗНО ЛЕЧЕНИЕ**

Научен ръководител: Доц. Станислава Павлова, д.м.

Научен консултант: Проф. д-р Светла Василева Стайкова, д.м.н.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният комплект материали е в съответствие с Правилника за развитието на академичния състав на МУ-Варна.

Ас. Красимира Стамова е родена на 26.03.1973 г. в гр. Варна. През 2002 г. завършва Медицински колеж – Варна, специалност „Медицинска сестра“. От 2002 до 2008 г. е работила като медицинска сестра в УМБАЛ “Света Марина” ЕАД - Варна в Клиника по нефрология и хемодиализа – Отделение по диализа. През 2006 г. завършва специалност „Здравни грижи“ в МУ-Варна с ОКС „Бакалавър“, а през 2007г. придобива и ОКС „Магистър“ по Управление на здравните грижи в МУ-Варна. През 2007г. е хонорован преподавател в катедра „Здравни грижи” към ФОЗ на МУ-Варна, а от 2008г. е асистент в същата катедра.

През 2012г. ас. Стамова повишава своята професионална подготовка, като завършва и специалност „Първични здравни грижи”.

2. Актуалност на тематиката

Дисертационният труд съдържа 190 страници и е структуриран в пет основни глави. Включва 82 фигури, 24 таблици, и 10 приложения. Библиографският списък включва 187 литературни източника, от които 111 на кирилица и 76 на латиница.

Темата на дисертационния труд е много актуална, тъй като днес промените във всички сфери на нашето общество в т.ч. и в здравните грижи, настъпват непрекъснато и динамично. Хроничната бъбречна недостатъчност е краен стадий на редица бъбречни заболявания и в момента се разглежда като световен проблем на общественото здраве и е обект на все повече внимание от научната общност. Броят на болните в краен стадий на бъбречна недостатъчност има прогресивен характер в сравнение с данни за минали години. Само у нас от хронична бъбречна недостатъчност страдат повече от 750 000 души, от които над 3600 болни са на хемодиализа.

3. Познаване на проблема

Ас. Стамова е добре запозната със състоянието на проблема. Направеният литературен обзор е в обем от 46 страници. В него в 2 раздела, всеки от които съдържа 3 подраздела е направен анализ на достъпната литература по проблема. Дефинирани са основните понятия. Направен е исторически преглед на развитието на хемодиализното лечение от древността до днес, като се обръща особено внимание на развитието му в България. Проучена е нормативната база, определяща качеството на диализното лечение и свързаните с това сестрински грижи. Определен е профилът на хемодиализния пациент, което е важно за изграждане на индивидуален подход при осъществяване на грижите за тези пациенти. Отдеференцирани са и дейностите, извършвани от медицинската сестра в хемодиализната структура, като е подчертана обучителната функция на медицинската сестра. Задълбочено са проучени изискванията към медицинската сестра, практикуваща в областта на диализните сестрински грижи освен в България и в САЩ, Русия, Германия и Франция.

4. Методика на изследването

Целта на изследването е формулирана ясно и точно. За постигането ѝ са поставени шест конкретни задачи, които са подредени в хронологичен ред.

Методиката на изследването включва:

Социологически методи:

- **Документален метод** – проучване на закони, наредби, медицински стандарти медицинска документация;
- **Анкетен метод** – използвани са преки индивидуални анкети с медицински сестри, лекари и пациенти за събиране, анализиране и обобщаване на информацията;
- **SWOT анализ** - изследване състоянието на хемодиализните сестрински грижи в Република България;
- **Интервю“ лице в лице“** – за проучване мнението на медицински сестри и експерти, относно разработените практически подходи;

Експериментален метод – за проверка ефективността от разработен Контролен Чек лист за хемодиализни сестрински дейности;

Статистически методи:

- **сравнителен анализ** – за сравнение на измененията в показателите на променливите;
- **параметрични и непараметрични тестове** – за оценка на хипотези;

- вариационен анализ;
- корелационен анализ - коефициент на Пийърсън и коефициент на Стюдент;
- графичен анализ – използвани са MS Excel и IBM Statistics 19.

Данните в анкетното проучване са обработени със статистически пакет IBM Statistics - SPSS for Windows , ver. 19.

Избраната методика на изследване позволява постигане на поставената цел и за получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд „Възможности за оптимизиране на сестринските грижи при пациенти на хемодиализно лечение“ е структуриран според изискванията за този вид научна работа.

В глава Първа „Литературен обзор“, докторантката прави критичен анализ на достъпната литература по проблема. Проучени са различни източници, регулиращи диализното лечение у нас, като особено подробно е разгледан медицинския стандарт за „Диализно лечение“. След анализа на разгледаната литература докторантката стига до извода, че не са налични текстове, уреждащи дейностите и компетенциите на медицинската сестра във връзка с участието ѝ в процеса на грижи за пациенти на хемодиализно лечение. От това следва, че проучването на възможностите за оптимизиране на сестринските грижи при пациенти на хемодиализно лечение, както и на необходимостта от регулиране на специфични компетенции на медицинската сестра в тази насока, имат важно научно и практическо значение.

В глава Втора „Цел, задачи и методика на проучването“ подробно е разработена методологията на проведено изследване, включваща цел, задачи, хипотези, постановка и етапи на проучването.

В глава Трета „Резултати и обсъждане“ – в 6 подточки докторантката представя резултатите от своите проучвания.

Чрез SWOT анализ ас. Стамова определя състоянието на хемодиализните сестрински грижи у нас, като паралелно със силните им страни определя и заплахите при оказване на тези грижи, някои от които са: критичен недостиг на медицински сестри в България, отлив от професията, липса на мотивация сред медицинските сестри за продължаващо обучение и др.

Направена е характеристика на участващите в проучването групи респонденти по различни признаци; определена е значимостта на ролята на медицинската сестра, при оказване на хемодиализни грижи; отдеференцирани са професионалните компетенции на медицинската сестра, работеща в отделение по хемодиализа, като е обърнато особено внимание на значението на бързата адаптация на новопостъпилите медицински сестри към работата в тези лечебни структури за осъществяването на качествени сестрински грижи. Задълбочено е проучено мнението на пациентите за качеството на сестринските грижи по време на хемодиализното лечение и е подчертана важността на комуникативните умения на медицинската сестра, работеща в отделение по хемодиализа за успешното създаване на добри взаимоотношения „медицинска сестра – пациент“ в лечебния процес. Последните са важна предпоставка в изработване на индивидуален подход при осъществяване на грижите за всеки пациент. На базата на експертна оценка са посочени и възможности за подобряване качеството на

сестринските грижи, чрез допълнително обучение на медицинските сестри и нормативно регламентиране на дейностите им.

В глава Четвърта „ Практически подходи за оптимизиране на сестринските грижи при пациенти на хемодиализно лечение“ докторантката представя получените резултати от проведения експеримент за въвеждане в практиката на Контролен Чек лист за хемодиализни сестрински дейности. Ас. Стамова установява, че медицинските сестри, работещи в отделения по хемодиализа с малки резерви подкрепят въвеждането на практическите предложения:

- Чек лист за безопасна сестринска грижа при пациент на хемодиализно лечение;
- Контролен Чек лист за хемодиализни сестрински дейности;
- Модел за успешна адаптация към работата на медицинската сестра в хемодиализна структура.

Много голям е делът на диализните - медицински сестри, които споделят мнението, че практическите предложения ще повишат качеството на сестринските грижи в тези лечебни структури и ще облекчат периода на адаптация на новопостъпилите медицински сестри в тях.

За да се повиши интереса на медицинските сестри към започване на работа в отделенията по хемодиализа е разработена и учебна програма за СИД „Мениджмънт на хемодиализните грижи“, която е включена в учебния план на студентите от специалност „Управление на здравните грижи“, ОКС бакалавър и която е с общ хорариум от 15 ак.часа.

глава Пета „ Изводи, приноси и препоръки” - съгласна съм с изведените от докторантката 8 основни извода в края на дисертационния труд.

Направени са препоръки към БАПЗГ и Министерството на здравеопазването за прецизиране на действащата правна уредба в Република България, отнасяща се до компетенциите на медицинската сестра в процеса на здравни грижи за пациенти на хемодиализно лечение.

Съгласна съм с посочените в работата основни приноси на дисертационния труд с теоретичен и практико-приложен характер.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Докторантката има публикувани 3 статии по темата на дисертационния труд.

Цялостната работа на ас. Стамова е доказателство за нейните възможности за осъществяване на самостоятелна научна работа. При разработване на дисертационния си труд докторантката демонстрира съзнателност, целенасоченост и безпристрастност при провеждане на проучването и спазване принципите на научната етика.

След задълбочен анализ на разглеждания дисертационен труд нямам критични бележки към докторантката:

7. Автореферат

Автореферетът е структуриран според изискванията, съдържа 86 страници и отразява основните резултати постигнати в дисертацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ),

Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ - Плевен. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания, приети във връзка с Правилника на МУ – Плевен за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Красимира Славова Стамова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Управление на здравните грижи”, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Предвид горе изложеното, давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор”** на ас. Красимира Славова Стамова, докторант в докторска програма по „Управление на здравните грижи”.

7.07.2021 г.

Изготвил становището:

(доц. Е.Димитрова, д.м.)